

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики початкової освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 «Початкова освіта»
(шифр і назва напряму)

**Спеціалізація – «Англійська мова», «Інформатика», «Хореографія»,
«Музика»**

Факультет підготовки вчителів початкових класів

Слов'янськ – 2014 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ МУЗИКИ І ХОРЕОГРАФІЇ

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Чепіга В. Т. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики і хореографії

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дронова О. О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

Євтухова Т. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки

Обговорено та рекомендовано до видання
Науково – методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«24» березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.010102 – Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є сучасні підходи до викладання музичного мистецтва у початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки курсу:

1. Образотворче мистецтво та методика викладання у початковій школі.
2. Теорія та методика виховання.
3. Теорія музики і сольфеджіо.
4. Постановка голосу.
5. Диригування.

Програма навчальної дисципліни містить **2 змістові модулі:**

Змістовий модуль 1. Музичні здібності та їх роль у загальноосвітній школі.

Змістовий модуль 2. Система масового музичного виховання дітей.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є надання майбутнім вчителям знань в галузі методики викладання курсу «Музика» у початкових класах; усвідомлення сучасних підходів до викладання «Музики» у загальноосвітній школі, використання інноваційних педагогічних технологій на уроках «Музики» у початковій школі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання» є:

– Вивчення принципів та функцій сучасної музичної освіти, форм і методів навчання музики у початковій школі.

- Усвідомлення структури та закономірностей побудови курсу «Музика» в школі.

- Засвоєння фундаментальних знань, уявлень і понять про жанри музики.

- Виховання в студентів естетичного ставлення до дійсності та емоційно – цілісного ставлення до музики; виховання світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння студентами зв'язків музики з природними і культурним середовищем, життєдіяльністю людини, сучасною технікою, засобами масової інформації.

- Виховання здатності сприймати, інтерпретувати та оцінювати музичні твори, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи свої думки та оцінки; виховання музичних інтересів, смаків, морально-естетичних ідеалів, потреб у художньо – творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- зміст і структуру предмету «Музика»;

- специфіку художньо-образної мови кожного з видів музики і водночас відчутти його цілісність на основі єдності універсальних художньо-естетичних категорій – «ритм», «контраст», «композиція», «динаміка», «гармонія»;

- принципи, методи і педагогічні умови навчання музики на сучасному етапі;

- різновиди уроків музики, їх структуру;

- інноваційні педагогічні технології та особливості їх використання на уроках «Музики» в початкових класах.

уміти:

– розробляти фрагменти уроків музики у початковій школі з використанням різних педагогічних технологій (диференційованого навчання, ігрових, комп'ютерних тощо);

– добирати наочність та створювати мультимедійний супровід до уроків музики у початкових класах.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 90 годин / 2,5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Музичні здібності та їх розвиток у загальноосвітній школі.

Теоретичні аспекти розвитку музичних здібностей. Належну увагу в концепції приділено питанням розвитку естетичної культури й художніх здібностей особистості. Передбачено «оволодіння цінностями і знаннями в галузі світового і народного мистецтва, музики, архітектури, усної народної творчості, національної пісенної і танцювальної культури, побуту, ремесел, гри; розвиток почуття прекрасного, формування здатності розуміти й цінувати твори мистецтва, пам'ятки історії, красу і багатство природи; здатність до творчої діяльності в різних видах мистецтва.»

Розвиток здібностей до різних видів музичної діяльності: сприймання, виконання, творчості.

Динаміка (сукупність явищ, пов'язаних з гучністю, використанням різної сили звучання).

Агогіка (невеликі відхилення від темпу і метру, уповільнення, прискорення, підпорядковані засобами художньої виразності).

Артикуляція (спосіб виконання звуків на інструменті або співацьким голосом пов'язаний у співі з особливим застосуванням організмів мови та голосового апарату).

Фразування (художньо – смислове розмежування музичних фраз, що сприяє виразному розкриттю емоційного змісту твору).

Нюансировка (використання навиків звучання, що залежить від особливостей виконавського стилю музиканта).

Педагогічні умови розвитку музичного слуху. Проблема сприймання музики – одна з найскладніших внаслідок суб'єктивності цього процесу і остаточно не розв'язана. В її опрацювання вагомий внесок зробили такі корифеї музичної педагогіки, як Б. Асаф'єв, Н. Гродзенська, В. Швацька, а також учені – методисти В. Белобородова, Л. Горюнова, О. Ростовський, О. Рудницька та інші.

Як показали дослідження, у сприйманні молодших школярів найрозвиненіший емоційний компонент, відстають у розвитку музичний (гармонійний) слух і мислення. Головний компонент музичного сприймання – співтворчість – виявляється на рівні безпосередньої, емоційної чутливості до музики. Компоненти сприймання взаємозв'язані між собою.

Розвиток сприймання музики – складне завдання, зокрема на початковому етапі сприймання. Справа в тому, що молодші школярі, слухаючи музику, під впливом її моторики перестають сприймати твір. Вони можуть бути неуважними, потім знову слухати музику, не помічаючи, що якийсь час взагалі не чули її.

Змістовий модуль 2. Системи масового музичного виховання дітей.

Система музично – ритмічного виховання. Е. Жак – Далькроза.
Е. Жак – Далькроз. Мета музичного виховання – пробудження і розвиток природної емоційної чутливості, виховання музикальності як першооснови музики. Провідною педагогічною ідеєю є зв'язок музики із рухом. Головний зміст навчання і виховання – ритміка, сольфеджіо, імпровізація.

Головні засоби навчання і виховання: досягнення триєдності музики, слова і руху, музично – ритмічні вправи, імпровізація як метод навчання.

Музично – педагогічна концепція К. Орфа та його «Schulwerk».

Мета музичного виховання К. Орфа розвиток творчих здібностей і навичок. Провідною ідеєю є музичний розвиток дитини через активну творчість, елементарне музикування. Головним змістом навчання і виховання є елементарне музикування (гра на дитячих інструментах, імпровізація, спів, інсценізація).

Засобами навчання і виховання К. Орфа є єдність слова, музики і руху; акцент на пентатонічні лади музикування на елементарних музичних інструментах, творчість як метод навчання.

Музично – виховна концепція З. Кодая. Метою музичного виховання З. Кодая є опанування угорською музичною культурою, досягнення загальної музичної грамотності. Акцент на фольклор, на традиції музичної культури своєї нації, народну пісню. Зміст навчання – хоровий спів, вивчення музичної грамоти. Засоби навчання – хоровий спів, відносна сольмізація, ручні знаки, угорська ладова і метро ритмічна основа.

Система масового виховання Д. К. Кабалевського. Метою музичного виховання є формування музичної культури особистості як невід'ємної частини її духовної культури. Основою музичного виховання є активне, зацікавлене музичне сприймання.

Засвоєння особливостей музичного мистецтва, формування музичного сприймання, хоровий спів.

Головними засобами навчання і виховання становить досягнення цілісності уроку музики, активізація музичного мислення, зв'язок музики з життям, акцент на три головні сфери музики – пісню, танець і марш.

Музична педагогіка України: ідеї М. Леонтовича, В. Верховинця, К. Стеценко та ін. Леонтовичу, як і багатьом українським композиторам – М. Лисенку, К. Стеценку, Я. Степовому – притаманне було поєднання творчої, педагогічної і виконавської (диригентно - хорової) діяльності. Понад двадцять років М. Леонтович віддав роботі вчителя співів у школах різних міст: Тиврова, Вінниці, Гришиного (нині Красноармійська), Тульчина та

Києва. Як композитор він був добре обізнаний зі станом викладання співів у школах, з художнім рівнем учнівських хорів. Чимало він своїх сил віддавав педагогічній праці в учительській семінарії, Музично – драматичному інституті імені М. Лисенка, та на диригентських і театральних курсах, а ще на курсах працівників дошкільного виховання чи навіть робітничих гуртках і школах.

Саме, в Музично – драматичному інституті імені М. Лисенка, та на диригентських курсах Леонтович викладав хоровий спів, основи техніки диригування, теорію музики і контрапункт. Проводячи свої заняття він часто знайомив хористів з своїми піснями, виявляючи у них чудове вміння, за доводі короткий час охопити хоровий твір у цілому і створити повноцінне враження про цю композицію.

3. Рекомендована література

Базова

1. Абдулин А. Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе / А. Б. Абдулин. – М.: «Просвещение», 2007. – 112 с.

2. Апраксина О. А. Методика музыкального воспитания в общеобразовательной школе: / О. А. Апраксина. Учебное пособие для студентов пед. ин – тов. – М.: Просвещение, 2005. – 224 с.

3. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л. С. Выготский. – Психологический очерк. 3 – е изд. – Просвещение, 2010. – 93 с.

4. Кабалевский Д. Б. Воспитание ума и сердца. Книга для учителя / Д. Б. Кабалевский. – М.: Просвещение, 2008. – 206 с.

5. Кабалевский Д. Б. Як розповідати дітям про музику? / Д. Б. Кабалевский. – К.: Муз. Україна, 2006. – 320 с.

6. Костюк А. Г. Теория музыкального воспитания и формирование нового человека / А. Г. Костюк. – К.: Муз. Україна, 2008. – С. 159 – 172.
7. Назайкинский Е. В. Звуковой мир музыки / Е. В. Назайкинский. – М.: Музыка, 2005. – 254 с.
8. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах / Е. П. Печерська. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
9. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: Навч. – метод, посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 216 с.
10. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна і мистецька / О. П. Рудницька. – К.:Либідь, 2012. – 244 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Радынова О. П. Музыкальное развитие детей: / О.П. Радынова. – В двух частях. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2007. – Ч.1. – 608 с.
2. Ростовський О. Я., Марченко Р. О., Хлебникова Л. О. Музыка: Програми та поурочні методичні розробки для 1 – 2 класів загальноосвітніх шкіл / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Вид – во «Навчальна книга – Богдан», 2005. – 56 с.
3. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – В 2 – х томах – М.: педагогика, 2009. – Т. 1. – 320 с; Т. 2. – 328 с.
4. Рудницька О. П. Музыка і культура особистості: проблеми сучасної педагогіки освіти; Навч. Посібник / О. П. Рудницька. – К.: ІЗМН, 2008.– 248 с.
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна і мистецька: Навч. Посібник / О. П. Рудницька. – К.: АПН України, 2007. – 267 с.
6. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 т. – Т. 1. – К.: Рад. шк., 2006. – С. 164 – 210.

7. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні / К. Д. Ушинський // Вибрані педагогічні твори: В 2-х т. – К.: Рад. школа, 2008. Т. 1. – С. 43 – 103.

8. Халабузар П., Попов В., Добровольська Н. Методика музикального виховання: Учебное пособие. / П. Халабузар. – СПб: Изд. Лань, 2010. – 224 с.

9. Школяр Л. В., Красильникова М. С., Критская Е. Д. Теория и методика музикального образования детей. / Л. В. Школяр. – М.: Педагогика, 2010. – 224 с.

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік – 5 семестр

5. Засоби діагностики успішності навчання

- 1) спів в ансамблі;
- 2) перевірка виконання практичних завдань;
- 3) тестування;
- 4) перевірка виконання індивідуальних завдань.